

עין משפט
גזירה

ח:

חמש עשרה נשים
פרק ראשון יבמות

מסורת הש"ס

בב א מ"י פ"ב מה"ל
אסורין ביאה הי"ט
אמר לאין תקי טושי"ט
אשה סתם לו טושי"ט
ל ב מ"י יבמה וטושי"ט
לא ג מ"י פ"ה מה"ל
יטס הל' טו טמא
גשין לא טושי"ט א"ש
סיון קמס טושי"ט א'
ל ב ד מ"י ט"ז פ"ג
ד טמא עשין ט"ז
טושי"ט ט"ז ס' קמ"ו
ל ג ה מ"י פ"ג מהלכות
שגגות הלכה א':

למישרי צרה שא"ב במקום מצוה. וז"ל להנכו שינוי דלעיל
דמזכירי קרא לערוה גופה מנא להו למישרי צרה
שלא במקום מצוה וי"ל דנפקא להו מהיכא דנפקא ליה לרבי:
מאי וליקחה בו. מנינו למימר דמיתורא דה"א דרשי' מרין
ליקוחין דדרשין צפ"ב
דקדושין (דף מ"א). ושלא ושלחה מלמד
שהשליח עשה שליח אצל בקונטי' פי'
דולקחה משמע דנפלו לו שמים ואמר
רחמנא ולקחה לאחת ולא לשתייהן
ולכא להקשות לפירושו דלמא לאה
גופא אינטרין לכשנפלו לו שמי יבמות
מנית אמר שלא ייבם אלא אחת מנא
ליה למידרש כל היכא דאיכא מרין
לקוחין בו' דהא דרשין לה כהמולך
(לקמן דף מ"ד). מלת בית אחיו בית
אחד הוא בונה ואינו בונה שמי צמים
וז"ל ודלמא אחא קרא למימר שייבם
הצרה ולא הערוה ונמ"ד ערוה
ס"ט: (א) לא זריכא קרא עתא:

כל היבא דאיבא תרין לקוחין בו'.
וז"ל חייבי עשה נמי ליתסרי
לצרה דליכא למימר דאי בעי האי
נסיב ואי בעי האי נסיב ועוד תימה
דקמא ליכא לצרה ערוה כרת וז"ל
תיבי חלינה כמו חייבי עשה דמרבין
להו מיבמתו צפרק שני (לקמן ב'). וי"ל
דחייבי עשה דאימרו לחלינה וז"ל
בתי זיקא קתה הו' ככלל ולקחה וז"ל
צרת ערוה ע"כ לא צעיה חלינה דאי
צעיה הו' ככלל ולקחה ועוד ולקחה
משמע לשון תפיסת קדושין הלכך
חייבי עשה דתפסי צהו קדושין הו'
ככלל ולקחה: מלמד שמגרשה (לקמן
בגט ומחזירה. צפרק החולך (לקמן
דף ק"ט). אמרינן דליצטרין דס"ד
מזוה דרמא רחמנא עליה עבדה
השתא תיקום עליה באיסור אשת אח
ומימה דמשמע דלציאה שניה לא
קריין קרא להצרי ואמאי והא מזוה
דרמא רחמנא עליה עבדה מציאה
ראשונה דהא ציאה שניה לא דמיא
חייבי לאין כדאמר צפרק שני (לקמן
כ: ושם) וי"ל דציאה שניה לא זריכא
קרא דסבבא עליה דלא אמר רחמנא
יבא עליה לנרשא אחר ציאה ראשונה
ומ"מ ציאה שניה לא דמיא חייבי
לאין דרשות היא וליכא עשה אלא
צניאה ראשונה (א): ויבמה בע"ז
בחה. הכל משמע דמה"א דרש'
לה ומימה דצפ"ק דקדושין (דף י').
והו' משמע דרש' מה"א ציאה גומר
בה ואין בו' דפרין התם והא מיבבי
ליה ויבמה על כחה א"כ לימא קרא
ויבם וי"ל דהתם הכי "פרין א"כ
לציאה גומרת בה גרידא אחא ימא
קרא ויבם ויבמה וז' יש לקמן צפרק
אלמנה (דף סח: ושם) א"כ
לימא קרא והיא צדקשים לא תאכל
דרשין מיבמה עדיין יבומין הראשונים עליה וז"ל יתאך דדרשין
היי תלמא דרשות מיבם ויבם ובענין זה ברש"י האיש
מקדש (קדושין דף מ"א). דרש' שלשה דרשות מושלמה שלא ושלא
ושלמה: א"ן חייבין א"א ע"ז דבר שדונו ברת. למעטי חייבי
לאין ועל שגגתו מטלת למעטי פסח ומיילה דלית צהו מטלת כדתנן
צפ"ק דכריתות (דף ב'). ולא צעודת כוכבים אלא על דבר שדונו
כרת למעטי מגפף ומנשק ושגגתו מטלת למעטי דבר שאין בו מעשה:
מ"ה

תוספות ישנים

איפוך אלא דכחה היא
להחזיר יבמה שלא במקום
זוהו ועוד דלגלות ערוה
יבמתה דקרא סתם אלהיה
יב' לשון יבם שהא
מקום מזה וא"כ י'
ג' לומר במקום מזה
היא אסורה וצרה מותרת.
קרא אשה אל אחותה
א תקח דמשמע שתיים
אסורות טקס שלא במקום
זוהו. א"כ לא יאמר
גילה מסבבה כי פרישין
נרשיה דקרא גרשיה
יתבי וזשה אל אחותה
א תקח דמשמע שתיים
אסורות. והנה לגלות
נרשה דמשמע ערוה
זיקא וזלי משנין מוכחה
מקום מזה היא אסורה
לצרה מותרת ושלא במקום
זוהו שתיים אסורות וא"כ
שגגתו עליה לא תבט
יב' שאין לו לומר מסבבה
היינו במקום מזה שתיים
אסורות שלא במקום מזה
היא אסורה וצרה מותרת:
א"כ תפיס ליה רבי
ד"ל ויתבי וז"ל יתבי
מפיק ליה לצרה ערוה
זיקא לכרי' משנין א"כ
ועוד דלמשמע אין מנין
דן העלם דבר. לחייבין
אשם וזלי על המזיז כשגג
אין מציא פ"ה אלא על
אין מציא דבר שדונו כרת
ושגגתו עשאה. אצל במקום
אשם וזלי חייב לציאה אשם
אחת. וליכא השוה לגזור
לזון מציא פ"ה במקום
אשם. אצל אשם יבא.
דמתן גט: א. אשם וזלי
השאל המשיח והיחיד
חייבין וביד פטורין: ט"ז
נ.

מאי טעמא. כלומר היכי מידרשא היתר מהכא: במקום עליה הוא.
דמתיב לנדרים) למיכר צרה ולא במקום אחר: אימא ערוה גופה שלא
במקום מצוה שפארי. מדמתיב עליה דקאי נמי לאחות אשה: כל
שכחייה. אשמך לא משא את אחותה: פרי קראי כחיבי. מעיקרא
מתיב לנדר דמשמע לא היא ולא
צרה והדר מתיב לגלות ערוה
דמשמע חדה הוא דלמיכר: במקום
מצוה שפארי. כדמתיב עליה
דמשמע במקום עליה: ואיפוך אלא
במקום מצוה היא אסורה וצרה
מופרת. דהא עליה אלגלות ערוה
סמך דמשמע חדה למדרש הכי במקום
עליה הוא דלא אסור לן אלא חדה
וקרא דלנדרו אשלא במקום מצוה:
א"כ לא יאמר עליה. דנכא עליה
נמי כי קאו לן קראי אהדי משנין
להו מסבבה הכי היתירא לנדרו
ואיסורא שלא במקום מצוה הלכך
עליה לחדושי' אחא למדרשיה אלגזור
ולמיכר צרה במקום מצוה כערוה.
ממאי דהאי עילוי לאיסורא. אצרה
ולא לערוה דלמא למישרי מרשייהו
במקום מצוה אחא והכי משמע ואשה
אל אחותה לא תקח לנדרו לא היא
ולא צרה ואם עליה דמקום מצוה היא
אפי' בחייה ומקיים (כמו) יבמה יבא
עליה: דייבוס: לנדר' שמשון. צפרק
ד' אחים (לקמן דף כ"ה) ג' אחין שנים
מהם נשאין שמי אחיות או אשה
ובמה ומנו ופלו לפני גלשיה הרי
אלו חוללות ולא מתייבמו' לפי שמתיהן
זקוקות לו מקדושי' שני אחיו וזיקה
היי קצת קדושין ואי מייבם חדה
מנייהו קנסיב אחות זקוקתו צמייה
וזקוקתו הו"א כשמו אצל חלינה בעיה
דלא אליס למהיו כחות אשה ממש
להפטר בלא כלום ומניא צברייהא
רבי שמעון פטור בשתיים מן החלינה
ומן הייבוס וליף טעמא מלצורו
בשעה שנעשו כרות זו לזו כגון הכל
דנעשו האחיות כרות זו לזו צזיקה לא
יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן:
א"כ. דהאי ולקחה לגופיה הוא דלתא
ימא קרא ולקח מאי ולקחה דמשמע
דשמיס נפלו לו מחייו ואמר רחמנא
ולקחה לאחת ולא לשתייהן אי קרינא
ולקחה בכל חדה מנייהו שריין כל
חדה מנייהו ואי לא קרינא ולקחה
בכל חדה מנייהו כגון שהאחת ערוה
מרשייהו אסורין. וצרות כרותיהן נמי
מהכא נפקא דמשנפלה לו צרת ערוה
מחיו הראשון ונדחת הערוה ממנו
נאסרה עליו עולמית משום אשת אח
וכשנתיבמה לחיו השני ולו אשה
אחרת ומת וצורה ונפלה לפני זה לא
קרינא בה בוו שנאסרה עליו ולקחה
הלכך מרשייהו אסורין וכן לעולם:
ולא

מלמו שגגרשה בגט ומחזירה. לאמר שגגתה נעשית כשחתו ואם
רצה לנרשה מגרשה בגט ואינה זריכה חלינה: ומחזירה. אם
רצה להחזיר ולא אמרינן מצוה רמא רחמנא עליה ועבדה
ומהשתא תיקום עליה באיסור אשת אח. להכי כתיב ולקחה
לו לאשה דכיון שקחה נעשית כשחתו בכל דבר: דבר: בעל
כרחה. שאם בא עליה יבם אפילו בעל כרחה קנאה
יורשה ומטמא לה ולכל דבר היא אשתו בהך ציאה:
אין חייבין בית דין. להציא פ"ה על העלם דבר:
ולא

א) היא כתיבא יעביד.
ב) מנינו פ"ה: לקמן י"ט:
ג) ז"ל לנדרין.
ד) הויתו ת. ע"ש.
ה) ויקרא י"ו. ודכריס
ו) ז"ל פירושיו.
ז) וכן פ"ה ט"ז
ח) וכן פ"ה ט"ז
ט) וכן פ"ה ט"ז
י) וכן פ"ה ט"ז

תורה אור השלם

1. ואשה אל אחתה לא
תקח לנדר לגלות
ערוה עליה בחייה.
ויקרא י"ח
2. כי יבשו אחיו ויחזי
ותת אחר מזה וכן אין
לו לא תנדה אשת הפות
הצדקה לאיש ו' יבמה
יבא עליה ולקחה לו
לאשה ובמה:
דברים כ"ה ה

הגהות הב"ח

(א) יב"ב ד"ה מ"י
ולמד ערוה גופה לא
כתיבא:

מוסף רש"י

שגגרשה
ומחזירה. מרי מילי
אשמינן. מדרשה בגט
ואינה זריכה חלינה.
ואשתמען שאם רצה
להחזירה מחזירה כשאר
אשם וכחונתו צ"ב ובע"ז
לפ"ה ב' ע"ז. אין חייבין
ב"ד. קרינא. אלא על
דבר שדונו כרת
ושגגתו חטאת. ואם
הו"ו דכרי שחייבין אשם
להחזירה מחזירה כשאר
ודאי ואם נפש אחת וביד
אין הם ככלל נפש אחת.
ועוד דלמשמע אין כחה
דן העלם דבר. לחייבין
אשם וזלי על המזיז כשגג
אין מציא פ"ה אלא על
אין מציא דבר שדונו כרת
ושגגתו עשאה. אצל במקום
אשם וזלי חייב לציאה אשם
אחת. וליכא השוה לגזור
לזון מציא פ"ה במקום
אשם. אצל אשם יבא.
דמתן גט: א. אשם וזלי
השאל המשיח והיחיד
חייבין וביד פטורין: ט"ז
נ.